

ÖĞRENCİ

ADI:

SOYADI:

SINIFI:NO:

**ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ
2023-2024 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 9. SINIFLAR
1. DÖNEM 1. YAZILI ÖRNEK SORULARI**

Okulunuzun Adı

CEVAP ANAHTARI

2. Edebiyatın bilimle ve güzel sanatlarla ilişkisi

1. Anadolu'daki Arap/Fars İslami edebiyatlarının etkisi altında gelişen bir edebi kültürün oluşumu Osmanlı'dan çok daha önce bir dönemde, Anadolu Selçuklu döneminde (1077-1308) başlamıştır. Bu çerçevede Konya merkezli Anadolu Selçuklu sultanlarının özellikle Farsça edebi eserlerin üretimini teşvik ettiği görülmektedir. Bu açıdan da Anadolu'da bu dönemdeki İslami (yazılı) edebi kültürün çoğunlukla Farsça olduğu vurgulanmalıdır. Anadolu Selçuklu Devleti'nin otoritesinin 13. yüzyılın sonlarından itibaren zayıflamasıyla birlikte Anadolu'da ortaya çıkan Türkmen beylikleri döneminin temel ayırıcı özelliği ise eserlerde kullanılan dildir. Zira bu dönemde üretilen İslami edebi eserler daha çok Eski Anadolu Türkçesi ile yapılır hale gelmiştir.

Yukarıdaki araştırmayı yapan bir edebiyatçı hangi bilimin verilerinden yararlanır? (10 puan)

Tarih

3. Metinlerin sınıflandırılması

2. **Sanat metinlerinin genel özelliklerinden beş tane yazınız. (5 x 2 = 10 puan)**

Sanat metinlerinde amaç, okuyucuya estetik haz/zevk vermektir.

Öyküleyici ve betimleyici anlatım türü kullanılır.

Yazarın üslup kaygısı vardır.

Dilin sanatsal işlevi kullanılır.

Söz sanatlarına yer verilir.

İletişim ve öğeleri açıklanır, bunların işlevleri üzerinde durulur.

3. **İletişim öğeleri nelerdir, yazınız. (10 puan)**

Gönderici (Kaynak) (2 puan) - Alıcı (Hedef) (2 puan) - İleti (Mesaj) (2 puan) - Kanal (1 puan) - Bağlam (Ortam) (1 puan) - Dönüt (Geri bildirim) (1 puan) - Şifre (Kod) (1 puan)

Standart dil, ağız, şive, lehçe ile argo, jargon kavramları üzerinde durulur.

4. **Aşağıdaki cümlelerin karşısına dilin kullanımından doğan türleri belirtiniz. (5 x 2 = 10 puan)**

Esir kunta tussem çennipe kilne	Lehçe
Bir teze nağıl başlar dünya. Oyan, ey güneş, oyan!	Şive
Al elvan boyar, yoxsa bu deniz uçar	Ağız
İç esmiyor üseyin beya!	Argo
Koridorda sabahtan beri volta atıyor.	Jargon
Matematikten yine çaktım.	Jargon

- A.2.5. Metnin olay örgüsünü belirler.
A.2.6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.
A.2.7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.
A.2.8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.

5. Kahveye yaklaşınca makinist gaza bastı, motoru büyük bir gürültüyle çalıştırdı, egzozunu tüfenk gibi patlattı. Kalabalık ürkerek açıldı, birçokları korkularını gizlemek için kahkaha attılar. Makinist, kahvenin önünde traktörü durdurdu, fakat motoru istop ettirmedi. Direksiyona yaslanarak etrafını saran kalabalığa gururla baktı. Halil Ağa tesbihini şakırdatarak yaklaştı:

“Hoş geldin bizim oğlan!” dedi makiniste, “Bizim dört beygirli bu he?”

Makinist kasketini geri attı. Kulağının üzerinden düşen çiçeği tam zamanında yakaladı, sapından döndürerek burnuna götürdü:

“Bu, Ağam,” dedi “Nasıl, zorlu değil mi? Adı dört beygirli ya, onun bir günde yaptığı işin, on beygir hakkından gelemez.” Sözüünü doğrulamak ister gibi gaza bastı, motoru homurdattı. Çiçekler, yapraklar zangırtıyla titreştiler.

Metinde yer alan hikâyenin yapı unsurlarını ve bakış açısını yazınız. (5 x 4 = 20 puan)

Mekân: Kahve

Zaman: Kahveye yaklaşınca

Kişi: Makinist, Halil Ağa, Kalabalık

Olay Örgüsü: Makinist traktör ile kahveye gelir ve traktörü ağaya, halka gururlu bir şekilde gösterir.

Bakış Açısı: İlahî bakış açısı

- A.2.9. Metindeki anlatım biçimleri ve tekniklerinin işlevlerini belirler.

6. Generalin karşısına çıkmak için çadıra giren teğmen, geceleyin yolda rastlamış olduğu ihtiyarın general ile görüşüğünü gördü. İçeri girmesiyle general onu elinden tuttu ve yabancı adama doğru döndü:

— Azizim kont, dedi, işte, demin bahsetmiş olduğunuz delikanlı. İyi subaylarımdan biridir.

Gülümsedi ve sonra daha hafif bir sesle devam etti:

— Hem de en iyisi.

Daha sonra, şaşkınlanmış olan teğmene doğru dönerek:

— Kont de Ronfi-Quedissac, dedi.

İhtiyar, genç adamın iki elini tutarak:

— Aziz teğmenim, dedi, siz, kızımın hayatını kurtardınız, size teşekkür etmem için ancak bir çâre vardır. Eğer arzu ederseniz... Birkaç aya kadar...

Verilen metinde hangi anlatım tekniği ağır basmaktadır? (10 puan)

Diyalog

- A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

7. Söke'ye gitmek için Selçuk'tan otobüse bindik () Otobüsümüzün adı neydi () Telâştan bakmamış olacağım ama yolda karşımıza çıkan otobüslerin () kamyonların adlarını okumakla epey eğlendiğimizi hatırlıyorum. Anadolu () da taşıtlara takılan adlarla bir kitap yazılabilir. Bu kitap dört tekerlekli () motorlu taşıtın taşra hayatında oynadığı büyük rolü de tek tek kişilerin ve halkın psikolojisini de aydınlatır.

Parçada ayraçlarla belirtilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir? (5 x 2 = 10 puan)

(.) - (?) - (,) - (') - (,)

A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

8. Coşkun kanepede oturur ve elindeki kitabı biraz sıkıntıyla okur. Yanında Saadet Nine bir albüme bakmaktadır. Yemek masasının üzerinde bulunan kâğıtları okuyan Saffet ellerini çenesine dayamış, kâğıtlara iyice eğilmiş. Çevresiyle ilgisi kesilmiş gibidir, arada bir başını sallar, tavana bakar. Karşısında Ümit ciddi bir tavırla bir şeyler yazmaktadır. Boy aynasının önünde Cemile, komşu kadının elbisesinin üstüne iğnelerle tutturmuş olduğu elbiseyi prova eder. Coşkun elindeki kitabı bırakır, yerinden kalkar ve kitaplığın önüne giderek kitapları gözleriyle inceler, başını sallar, çevresine bakar, gözü çalışma masasına takılır, masanın yanına gider ve kâğıtların altında ortasından açık duran bir kitabı seçer ve kâğıtları devirmeden onu almaya çalışır.

Verilen parçada altı çizili isimleri türlerine göre gruplandırarak yazınız. (10 puan)

Maddelerine Göre İsimler:

1. Somut İsim: kanepede, kâğıtlara (2 x 1 = 2 puan)

2. Soyut İsim: sıkıntıyla, ilgisi (2 x 1 = 2 puan)

Varlıkların Sayılarına Göre İsimler:

1. Tekil İsim: kanepede, sıkıntıyla, ilgisi (3 x 1 = 3 puan)

2. Çoğul İsim: kâğıtlara (1 puan)

Varlıklara Verilişlerine Göre İsimler:

1. Özel İsim:

2. Cins İsmi: kanepede, kâğıtlara (2 x 1 = 2 puan)

A.2.16. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

9. Aşağıda verilen cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek yanlarına yazınız. (5 x 2 = 10 puan)

- Olaylar git gide sarpa sarmaya başladı. : Olaylar gitgide sarpa sarmaya başladı.
- Yeni aldığı eşortmanlarını serviste unutmuş. : Yeni aldığı eşofmanlarını serviste unutmuş.
- Elektrik kesintisi kısa süreli olacak. : Elektrik kesintisi kısa süreli olacak
- Döndüğünde hiç birini yerinde bulamadı. : Döndüğünde hiçbirini yerinde bulamadı.
- Yalnız yaşamayı kendi tercih etti. : Yalnız yaşamayı kendi tercih etti.